

Giải pháp đổi mới hoạt động giáo dục Khoa học xã hội và nhân văn ở các nhà trường quân đội đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội trong tình hình mới

Lưu Hoàng Tùng*

*Trung tá, TS Lưu Hoàng Tùng; Khoa Công tác Đảng, công tác Chính trị, Học viện Kỹ thuật quân sự

Received: 6/11/2023; Accepted: 16/12/2023; Published: 26/01/2024

Abstract: Social science and humanities education is an important content in the Party's cultural ideological work, closely linked with social life and national destiny; basic activities of ctc's and ctc's in the Vietnam People's Army; has decisive significance to building political, moral, lifestyle, qualifications, capacity, methods and working styles of cadres and non-commissioned officers, contributing to building a politically strong Army, meeting the requirements of building and defending the Socialist Vietnam Fatherland. The article focuses on clarifying the current situation of social science education in military schools in recent years, on the basis of which to propose solutions to renovate social science education to meet the requirements of building the Army in the new situation

Keywords: Social Science Education, innovation, military school,...

1. Đặt vấn đề

Khoa học xã hội và nhân văn (KHXH&NV) có vai trò quan trọng đối với sự phát triển kinh tế - xã hội của các nước trên thế giới nói chung, ở nước ta nói riêng; bởi vì nó cung cấp những căn cứ khoa học cho việc hoạch định đường lối, chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội. Đối với Việt Nam, kết quả đóng góp, vai trò của KHXH&NV đã được xác định trong Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng: “Khoa học xã hội và nhân văn, khoa học lý luận chính trị góp phần tích cực cung cấp luận cứ cho việc xây dựng đường lối, chính sách; bảo vệ, phát triển nền tảng tư tưởng của Đảng; xây dựng, phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội, con người Việt Nam và bảo vệ Tổ quốc” [2, tr. 63].

Trong các nhà trường Quân đội (NTQĐ), các môn KHXH&NV đóng góp vai trò chủ yếu trong việc giáo dục, xây dựng thế giới quan, niềm tin lý tưởng và chuẩn mực đạo đức cho học viên; trực tiếp góp phần quan trọng vào việc hình thành, phát triển thế giới quan, phương pháp luận khoa học; giáo dục mục tiêu, lý tưởng chiến đấu, định hướng chính trị, bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho đội ngũ cán bộ, làm nòng cốt xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ; bảo đảm sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với Quân đội, xây dựng người cán bộ quân đội vừa “hồng” vừa “chuyên”. Đồng thời, trang bị kiến thức để người học có cơ sở đấu tranh trên lĩnh vực tư tưởng - lý luận, góp phần bảo vệ chủ nghĩa

Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối, quan điểm của Đảng [5].

Trong thời gian vừa qua, các NTQĐ đã có nhiều chủ trương, giải pháp mang tính đột phá nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy các môn KHXH&NV cho các đối tượng theo hướng chuẩn hoá, hiện đại hoá, thiết thực đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của thực tiễn giáo dục trong điều kiện của cuộc CMCN 4.0 và chuyển đổi số [4]. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được công tác giáo dục KHXH&NV ở các NTQĐ còn bộc lộ nhiều hạn chế, bất cập đã gây ảnh hưởng không nhỏ đến công tác giáo dục KHXH&NV ở các NTQĐ [1]. Vì vậy, việc đổi mới, nâng cao chất lượng công tác giáo dục KHXH&NV ở các NTQĐ hiện nay là rất cần thiết và có ý nghĩa. Bài viết tập trung làm rõ thực trạng chất lượng công tác giáo dục KHXH&NV ở NTQĐ trong thời gian qua, trên cơ sở đó đề xuất các biện pháp nâng cao chất lượng công tác giáo dục KHXH&NV ở NTQĐ hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng chất lượng công tác giáo dục khoa học xã hội và nhân văn ở nhà trường quân đội hiện nay

2.1.1. Những ưu điểm cơ bản

Một là, công tác giáo dục KHXH&NV ở NTQĐ luôn bám sát thực tiễn xây dựng Quân đội; tích cực đổi mới toàn diện cả về phương diện lãnh đạo, chỉ đạo cũng như tổ chức thực hiện theo đúng quan điểm của Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng về chuẩn hóa, hiện đại hóa; tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các

quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới.

Hai là, hệ thống các NTQĐ được quy hoạch, đầu tư nâng cấp về mọi mặt, từng bước hòa nhập với hệ thống giáo dục quốc gia và hội nhập quốc tế; tổ chức biên chế các khoa, bộ môn, xây dựng đội ngũ giáo viên, giảng viên KHXH&NV ngày càng được hoàn thiện về tổ chức, biên chế, chất lượng ngày càng nâng cao. Việc đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục KHXH&NV được triển khai thực hiện quyết liệt theo hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa. Đồng thời, tổ chức có hiệu quả các hoạt động hội thi, hội thao, thi giảng viên, giáo viên KHXH&NV giỏi, thi Olympic các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và nhận thức chính trị - xã hội; các hoạt động ngoại khóa, bồi trợ, nhất là kỹ năng phân tích, nắm, quản lý giải quyết tư tưởng ở đơn vị cơ sở; tổ chức các hoạt động sinh hoạt tập thể,... Qua đó, nâng cao kỹ năng thực hành cho học viên.

Ba là, quy trình, chương trình, nội dung hình thức, phương pháp giáo dục KHXH&NV trong NTQĐ thường xuyên được đổi mới, bám sát thực tiễn xây dựng Quân đội, tăng cường quốc phòng, an ninh và bảo vệ Tổ quốc. Tập trung đột phá vào những khâu quan trọng, phù hợp với đối tượng. Kết hợp chặt chẽ giữa phương pháp dạy học truyền thống với hiện đại. Hình thức giảng dạy, thảo luận và tổ chức thi, kiểm tra và các hoạt động bồi trợ khác có nhiều cải tiến, mang lại hiệu quả thiết thực, đáp ứng hoạt động dạy học cho các đối tượng, bảo đảm tính liên thông. Chú trọng đổi mới phương pháp dạy học bám sát với từng đối tượng, giảm thời gian lên lớp lý thuyết, tăng thời gian thực hành, thực tập và lấy người học làm trung tâm; vận dụng, kết hợp tương đối tốt các phương pháp dạy học, nhất là phương pháp dạy học tích cực, khơi dậy tính tích cực tự giác tự học, tự nghiên cứu, tìm tòi sáng tạo của học viên. Cùng với đổi mới nội dung chương trình, phương pháp dạy học đã chú trọng đổi mới phương pháp thi, kiểm tra đánh giá kết quả người học theo hướng “học thực chất, đánh giá thực chất”. Các NTQĐ cơ bản đã làm tốt các khâu trong quá trình chuẩn bị, quản lý ngân hàng đề thi, sinh đề, giám sát, thanh tra, phúc tra; nhiều trường đã kết hợp tốt các phương pháp thi như kết hợp thi tự luận với thi vấn đáp, thi trắc nghiệm, thi theo tổ hợp; một số trường đã áp dụng đề thi tổng hợp trong môn thi tự luận và câu hỏi có tình huống và gắn với đấu tranh phân bác các quan điểm sai trái, thù địch trong đề thi vấn đáp, đáp ứng mục tiêu yêu cầu đào tạo.

Bốn là, đội ngũ giảng viên KHXH&NV, cán bộ quản lý giáo dục được quan tâm tạo nguồn, lựa chọn, đào tạo, bồi dưỡng bảo đảm chặt chẽ, có sự phát triển

toàn diện, bảo đảm cơ bản đủ về số lượng, cơ cấu đồng bộ, phù hợp, chất lượng ngày càng cao, phát huy tốt chức trách, nhiệm vụ. Thực tiễn cũng cho thấy đội ngũ giảng dạy KHXH&NV đã từng bước tiếp cận, làm chủ được một số trang, thiết bị dạy học hiện đại, thực hiện tương đối tốt nhiệm vụ giảng dạy, quản lý, rèn luyện các thế hệ học viên. Tích cực tham gia nghiên cứu nhiều công trình, đề tài, biên soạn giáo trình, tài liệu dạy học KHXH&NV, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo trong các nhà trường; đồng thời, cung cấp những luận cứ khoa học có giá trị trong hoạch định đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng về quân sự, quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc, xây dựng Quân đội.

2.1.2. Những hạn chế, bất cập

Một là, hình thức, phương pháp giáo dục KHXH&NV ở một số NTQĐ còn đơn điệu, thiếu tính sinh động sáng tạo chưa thực sự lôi cuốn bộ đội; còn quá nặng về truyền đạt kiến thức mà chưa hướng đến phát triển phẩm chất và năng lực, chưa khơi dậy, phát triển tiềm năng tư duy, nâng cao khả năng của người học trong phân tích, đánh giá, xử lý các tình huống, các vấn đề phức tạp trong cuộc sống, qua đó hình thành năng lực giải quyết vấn đề trong kỷ nguyên số hóa; việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy chưa thực sự đáp ứng đòi hỏi của chuyên đội số trong giáo dục đào tạo.

Hai là, nội dung, chương trình KHXH&NV đào tạo cho một số đối tượng còn bất cập, chưa khắc phục được triệt để việc trùng lặp nội dung giữa các cấp học, bậc học nhất là chương trình đào tạo cán bộ cấp phân đội và đào tạo theo chức vụ; chương trình đào tạo sĩ quan chính trị cấp phân đội, giáo viên KHXH&NV với chương trình đào tạo chính ủy trung (lữ) đoàn. Việc xây dựng chương trình cho một số đối tượng sĩ quan dự bị còn chậm, thiếu kịp thời,... Chưa có nhiều đột phá nâng cao chất lượng dạy học các môn KHXH&NV; một số bài giảng của giảng viên chưa cập nhật kịp thời nghị quyết, chỉ thị của Đảng, nội dung bài giảng còn nặng về lý thuyết, tính định hướng chính trị chưa rõ, chưa sử dụng nhiều phương pháp dạy học tích cực, chưa lấy người học làm trung tâm để phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học; liên hệ vận dụng chưa sát đối tượng. Các đối tượng đào tạo theo chức vụ chưa có những đột phá chuyên từ giảng dạy chủ đề sang giảng dạy theo chuyên đề. Công tác thi, kiểm tra còn có những bất cập, các nhà trường chưa có nhiều đột phá. Việc ra đề thi, đáp án, tổ chức thi, kiểm tra mới dừng lại

ở một số hình thức như thi tự luận, thi vấn đáp, thi trắc nghiệm, thi theo tổ hợp đề nhắc lại kiến thức đã được học, chưa có nhiều đề thi tổng hợp và đề thi có tính hướng gắn với đấu tranh phân bác các quan điểm sai trái, thù địch để đánh giá khả năng tổng hợp kiến thức và phát huy sự sáng tạo của người học.

Ba là, trình độ năng lực, phương pháp tác phong công tác quản lý, chỉ huy, giảng dạy của một ít giảng viên KHXH&NV, cán bộ quản lý giáo dục có mặt chưa đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ. Tỷ lệ giảng viên KHXH&NV có trình độ sau đại học còn thấp; hoạt động đổi mới phương pháp dạy học trong các NTQĐ chưa có chiều sâu, một số giảng viên chưa kết hợp tốt các phương pháp với phương tiện trong quá trình dạy học; chưa kết hợp giảng dạy với đấu tranh tư tưởng, lý luận bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Cơ chế chính sách ưu đãi để thu hút, động viên đội ngũ giảng viên KHXH&NV chưa có hiệu quả, nhất là trần quân hàm, nên chưa khuyến khích được giảng viên đi đào tạo sau đại học.

2.2. Những giải pháp cơ bản góp phần đổi mới công tác giáo dục khoa học xã hội và nhân văn ở các nhà trường quân đội hiện nay

2.2.1. Nâng cao nhận thức, tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, tổ chức đảng, chỉ huy các cấp; sự hướng dẫn của các cơ quan chức năng về đổi mới, nâng cao chất lượng dạy và học các môn KHXH&NV.

Sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, chỉ huy các cấp trong nâng cao chất lượng dạy và học các môn KHXH&NV là hết sức quan trọng. Được thể hiện toàn diện trên tất cả các khâu, bước: Từ việc ra nghị quyết lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng nội dung, chương trình, xác định rõ mục tiêu, quy trình đào tạo; đổi mới phương pháp dạy và học; ứng dụng thành tựu của CMCN 4.0 và nâng cao chất lượng dạy và học; xây dựng, bồi dưỡng, rèn luyện nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục đến tổ chức đào tạo; bảo đảm cơ sở vật chất, trang bị huấn luyện; quan tâm cải thiện, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của cán bộ, giảng viên, học viên,...

Các khoa KHXH&NV là nơi trực tiếp tham gia xây dựng, tổ chức, thực hiện kế hoạch, nội dung, chương trình dạy và học các môn KHXH&NV cho các đối tượng học viên. Do vậy, cấp ủy, chỉ huy các khoa cần quán triệt đầy đủ, sâu sắc các nghị quyết, chỉ thị của trên, tuân thủ sự hướng dẫn của cơ quan chức năng về nâng cao chất lượng giảng dạy các môn KHXH&NV. Thường xuyên nắm chắc kế hoạch, nội dung, chương trình giáo dục và đào tạo cho các đối

tượng; tiến hành phân công bài giảng, quy rõ trách nhiệm đối với từng giảng viên; nắm chắc chất lượng của từng giảng viên; làm tốt việc bồi dưỡng nâng cao kiến thức, năng lực chuyên môn, phương pháp giảng dạy cho giảng viên mới, giảng viên trẻ; tăng cường kiểm tra, giám sát, theo dõi, bám nắm, dự giờ,... kịp thời uốn nắn, chấn chỉnh những nhận thức, hành động chưa đúng; động viên khuyến khích, biểu dương những cán bộ, giảng viên tích cực, sáng tạo trong sử dụng, ứng dụng những thành tựu và tiến bộ của CMCN 4.0 và chuyển đổi số vào tự học tập, nghiên cứu, khai thác tài liệu, tư liệu và nâng cao chất lượng giảng dạy.

2.2.2. Phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan, đơn vị với học viện, trường, cơ sở đào tạo trong đổi mới công tác giáo dục KHXH&NV.

Các cơ quan chức năng của Bộ Quốc phòng, thường xuyên phối hợp với Đảng ủy, Ban Giám hiệu (giám đốc) các ntqđi quán triệt, hướng dẫn thực hiện đúng Quy chế, quy định về công tác tổ chức dạy học các môn KHXH&NV; đổi mới toàn diện, đồng bộ nội dung, chương trình, hình thức phương pháp dạy học; tập trung khắc phục khâu yếu, mặt yếu, đổi mới hình thức nâng cao chất lượng dạy học.

Phối hợp chặt chẽ đội ngũ cán bộ quản lý giáo dục, các cơ quan chức năng trong tổ chức tập huấn, bồi dưỡng giáo viên, giảng viên theo phân cấp; coi trọng kiểm tra, đánh giá thực chất kết quả dạy học; rút kinh nghiệm, chỉ đạo điềm, nhân rộng điển hình tiên tiến về tổ chức dạy học các môn KHXH&NV; bảo đảm kinh phí, cơ sở vật chất, phương tiện của người dạy, người học, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ dạy học, góp phần nâng cao chất lượng xây dựng Quân đội ngày càng vững mạnh về chính trị, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao.

2.2.3. Đột phá đổi mới chương trình, nội dung gắn với đổi mới phương pháp dạy học; tổ chức thi, kiểm tra đánh giá kết quả của người học nhằm nâng cao chất lượng dạy học các môn KHXH&NV.

Quá trình đổi mới cần tiến hành đồng bộ, bảo đảm tích cực, chủ động, thận trọng, chuẩn xác, hạn chế thấp nhất sự trùng lặp nội dung hoặc bỏ trống những nội dung giao thoa giữa các cấp học, bậc học, môn học. Đề tối ưu hóa nội dung, chương trình đào tạo phù hợp với mục tiêu, mô hình đào tạo, các nhà trường cần quán triệt, thực hiện nghiêm các nghị quyết, chỉ thị, quy định, hướng dẫn về giáo dục và đào tạo; Chú trọng cập nhật, tiếp thu thành tựu, tri thức mới của KHXH&NV để biên soạn giáo trình, tài liệu, giáo án dạy học.

Trong đổi mới hình thức, phương pháp dạy - học,

đề cao tính chủ động, sáng tạo, phát huy dân chủ trong tranh luận khoa học, rèn luyện phương pháp tư duy khoa học của học viên. Gắn kết chặt chẽ giữa lý luận KHXH&NV với thực tiễn để định hướng cho người học, giúp học viên vận dụng sáng tạo những kiến thức trong quá trình đào tạo vào nhiệm vụ, chức trách đảm nhiệm sau khi ra trường. coi trọng kết hợp tốt giữa phương pháp dạy học truyền thống với hiện đại, chú trọng định hướng phát triển tư duy, phong cách làm việc khoa học cho người học, gắn với thực tiễn công tác tại các đơn vị cơ sở sau khi ra trường. Đa dạng hóa các hình thức dạy học theo hướng tăng cường các hình thức sau bài giảng, như: Bổ trợ kiến thức, kết hợp mở rộng các hình thức thi tìm hiểu, thi Olympic các môn KHXH&NV, hướng dẫn và tổ chức tốt việc tự học, tự nghiên cứu của học viên,... Tạo động lực phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục trong nghiên cứu, giảng dạy, học tập.

3. Kết luận

Các NTQĐ là một hệ thống quan trọng trong hệ thống giáo dục quốc dân, mang tính đặc thù dạy học của hoạt động quân sự. Trong đó, các môn KHXH&NV ở các NTQĐ có vai trò trực tiếp xây dựng mục tiêu, lý tưởng chiến đấu, định hướng chính trị, tư tưởng cho người học, góp phần xây dựng Quân

đội vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức; bảo đảm sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với Quân đội. Do vậy, đổi mới công tác giáo dục KHXH&NV ở các NTQĐ là yêu cầu cấp thiết, tất yếu hiện nay. Thực hiện tốt các nội dung trên một cách đồng bộ sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục các môn KHXH&NV nói riêng, chất lượng giáo dục, đào tạo trong các NTQĐ nói chung, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội trong tình hình mới./

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Quốc phòng (2020), *Báo cáo Tổng kết thực hiện Chiến lược phát triển giáo dục và đào tạo trong Quân đội giai đoạn 2011 - 2020*, Hà Nội, 2020.

[2]. Đảng cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, tr. 63, Nxb CTQGST, 2021.

[3]. Quân ủy Trung ương (2019), *Xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội, nhất là cấp chiến dịch, chiến lược đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới*, Nghị quyết số 109-NQ/QUTW, Hà Nội, 2019.

[4]. Quân ủy Trung ương (2022), *Đổi mới công tác giáo dục, đào tạo trong Quân đội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới*, Nghị quyết số 1657-NQ/QUTW ngày 20/12/2022 của Quân ủy Trung ương, Hà Nội.

Ứng dụng của sóng điện từ.... (tiếp theo trang 336)

2.2.3. Khối khuếch đại công suất

Khối khuếch đại công suất (Power Amplifier). Khối khuếch đại là một thiết bị biến đổi tín hiệu có biên độ nhỏ ở đầu vào thành một tín hiệu có biên độ lớn ở đầu ra mà dạng tín hiệu không thay đổi.

- Theo dạng tín hiệu cần khuếch đại: khuếch đại tín hiệu liên tục (khuếch đại micro, âm thanh) và khuếch đại tín hiệu xung (radar, máy thu hình, các thiết bị tính toán, điều khiển...).

- Theo dải tần số tín hiệu cần khuếch đại: mạch khuếch đại một chiều ($f=0$ và tần số thấp), mạch khuếch đại tần thấp ($f=16\text{Hz}$ đến 20KHz), khuếch đại trung tần và cao tần ($f>20\text{KHz}$).

- Theo tính chất các đại lượng vật lý lấy ra: khuếch đại thế (KU), khuếch đại dòng (Ki), khuếch đại công suất (Kp)

3. Kết luận

Ngày nay trong cuộc sống, việc ứng dụng sóng điện từ để truyền thông tin liên lạc là vô cùng rộng rãi. Vì vậy chúng ta cần nghiên cứu sâu, rộng hơn

nữa để thêm nhiều ứng dụng của sóng điện từ cao tần. Trong phạm vi của đề tài này đã nghiên cứu, tìm hiểu tổng quát về kỹ thuật siêu cao tần trong đó tìm hiểu kỹ thuật phối hợp trở kháng để đưa ra giải pháp tối ưu khi thiết kế bộ khuếch đại LNA để ứng dụng trong việc thu và phát sóng điện từ.

Tài liệu tham khảo

1. Bạch Gia Dương, Trương Vũ Bằng Giảng (2013), *Kỹ thuật siêu cao tần, Nhà xuất bản Đại học Quốc Gia*, Hà Nội.

2. Vũ Đình Thành (1997), *Lý thuyết cơ sở Kỹ thuật siêu cao tần, Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật*

3. Phan Anh (2007), *Lý thuyết Kỹ thuật Anten, Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật*. Hà Nội.

4. Trần Văn Hùng (2006), *Báo cáo khoa học, hoàn thiện công nghệ thiết kế, chế tạo bộ khuếch đại siêu cao tần tạp âm thấp*, Bộ Khoa học và Công nghệ, Bộ Quốc Phòng.